A legújabb kori magyar pénzek (1892–1981)

Rádóczy Gyula

Corvina Kiadó

A korona pénzrendszer

(1892. VIII. 11.) 1900. I. 1. – 1926. XII. 31.

Felülbélyegzések

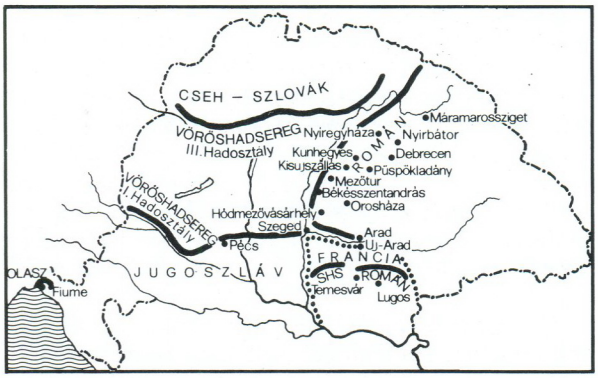

Felülbélyegzést végző intervenciós csapatok elhelyezkedése

MAGYAR

Nosztrifikációs

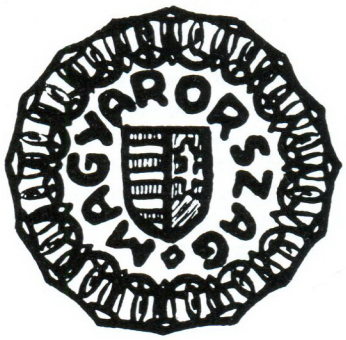

1. Vörös színű, csipkés szélű körbélyegző, 40 mm ∅.

2. Az előbbi hamisítványa, megsemmisítve fekete színű áthúzással. Egyes példányokon az áthúzás kézi ecsetvonással történt.

Stempel wurde von de kön. ung. Staatsdruckeri in Budapest laut Mittellung der Oesterreichisch-ungarische Bank Hauptanstall in Budapest als unecht befunden.

3. Mint a **2.**, de egy 60×20 mm-es vöröseslila színű német nyelvű bélyegzőnyomattal együtt. Az Osztrák—Magyar Bank budapesti főintézete a már felülbélyegzett „kék pénz"-ek felülbélyegzéseit semmisítette meg ezzel, hogy a bécsi főintézetnél névértékben válthassa be őket.

Provinciális

4. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅.

A Tanácsköztársaság ideje alatt az Ipoly—Kassa frontvonalon küzdő magyar III. Hadtest bélyegzőjével látták el a Hadügyi Népbiztosság Pénzkezelési Osztályának utasítására a „fehér pénz"-eket a visszafoglalt cseh intervenciós területeken használt csehszlovák felülbélyegzések kivédésére.

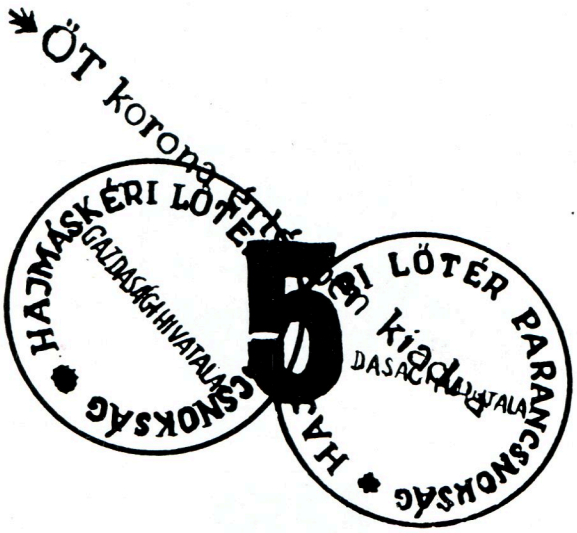

5. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅. Mellette különálló vízszintes bélyegző és számjegy.
A Tanácsköztársaság bukása után a rendszer számára nemkívánatos elemeket a hajmáskéri tüzérségi lőtéren kialakított internáló táborban gyűjtötték össze. A tábor területén forgalomba levő „fehér pénz"-eket ezzel a tábori csendőrségi bélyegzővel devalválták.

6. Mint az előbbi, de „NEGYVEN korona értékben kiadva" bélyegzéssel.

7. Lila színű körbélyegző, 44 mm ∅. A jugoszláv felülbélyegzés megsemmisítésére szolgált.

A korábban jugoszláv megszállás alatt levő, de később Magyarországhoz ismét visszacsatolt területeken a jugoszláv felülbélyegzéssel már ellátott bankjegyeket a Császári és Királyi 1. sz. Gyalogezred — mint helyi katonai hatóság — a bélyegzőjével látta el.

8. Fekete színű gumibélyegző, 35 mm ∅.
A magyar Pénzügyminisztérium házi használatra szánt felülbélyegzése.

CSEHSZLOVÁK

Nosztrifikációs

Az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeit a bankjegy névértékének 1%-át kitevő névértékű, ráragasztott papírbélyeggel nosztrifikálták. Mivel ezeket a bélyegeket rövidesen bel- és külföldön egyaránt nagy mennyiségben hamisították, ezért az egyes pénzintézetek saját gumibélyegzőikkel hitelesítették őket. A felismert hamis bélyeket áthúzással vagy egyéb módon érvénytelenítették.
A felülbélyegzés 40%-os devalvációval járt együtt. Ennek értékében 1%-kal kamatozó, át nem ruházható államkölcsönt kapott a felülbélyegeztető, amit vagyonadó befizetésekor elfogadtak.
A felülbélyegzés nem járt sikerrel, mert a magyar lakosság nem bélyegeztette felül bankjegyeit. Inkább áthozták a megmaradt magyar területekre vagy elrejtették őket. Ez utóbbi ellen a csehszlovák hatóság házkutatásokat rendelt el, de nem nagy sikerrel. A csehszlovák illetékesek azt is megkísérelték, hogy a Felvidék lakosainak a budapesti pénzintézeteknél elhelyezett betéteit átutaltassák csehszlovák pénzintézetekbe, azonban ez a próbálkozásuk sikertelen maradt. A szlovák pénzintézetek erre nem is lettek volna alkalmasak, mivel mind részvénytőkéjük, mind pénztartalékuk, mind pedig a betétállományuk igen kevés volt. E három együttes összege alig haladta meg a 73 millió koronát.

1. Kék színű, ráragasztott papírbélyeg, 25×33 mm. „10 Haléřů".

2. Borvörös színű, ráragasztott papírbélyeg, 26×27 mm. „20 Haléřů".

3. Barna színű, ráragasztott papírbélyeg, 26×26 mm. „50 Haléřů".

4. Piros színű, ráragasztott papírbélyeg, 27×33 mm. „1 Koruna".

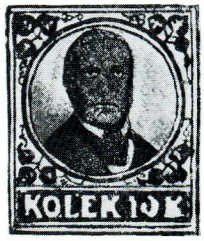

5. Vörös-fekete színű, gépi nyomású bélyeg, František Palacký cseh történész arcképével, 27×32 mm. „KOLEK 10 K".

6. Hamis bélyegzés érvénytelenítése keresztirányú áthúzással.

7. Hamis bélyegzés érvénytelenítése „BANKOVNÍ URAD MINISTERSTVA FINANCIA hlavní ustav v Praze" szövegű bélyegzővel.

8. Hamis bélyegzés érvénytelenítése „BANK. UR. MIN. FIN. PRAHA" szövegű, 22×22 mm keretű bélyegzővel.

9. Hamis bélyegzés érvénytelenítése kör alakú, 23 mm ∅ bélyegzővel.

FRANCIA

Provinciális

A Temes és Torontál megyében egészen a Marosig előnyomult francia megszálló katonai igazgatás csak irányította és ellenőrizte a helyi közigazgatási apparátus munkáját, így rájuk bízta a felülbélyegzésekkel kapcsolatos intézkedések végrehajtását is. Innen adódik, hogy ezeknek a felülbélyegzéseknek a túlnyomó része magyar nyelvű.

1. Piros színű körbélyegző, 38 mm ∅.

2. Fekete színű körbélyegző, 35 mm ∅.

Mivel a Tanácsköztársaság megbuktatására tett kísérlet 1919. május elején sikertelen maradt, a franciák Aradon ellenforradalmi kormányt alakíttattak gróf Károlyi Gyula vezetésével, aki átvette volna a hatalmat az antant csapatok budapesti bevonulásakor. (Az aradi ellenforradalmi kormány pénzügyminisztere báró Solymossy Lajos volt.) Az Aradi Pénzügyigazgatóság körbélyegzőjével történt felülbélyegzések ekkor keletkeztek. Amikor a román csapatok előrenyomulása miatt az ellenforradalmi kormány Szegedre tette át székhelyét, ezeket magukkal vitték, és analógiájukra készültek később a szegedi felülbélyegzések.

3. Fekete színű körbélyegző, 35 mm ∅.

Felülbélyegezte
U JARADi Járási
27 főszolgabiró

4. Lila színű gumibélyegző, 70×25 mm.

Felülbélyegezve
Temesvár város tanácsanak 1919. évi junius 10-én kelt 23.475. számu rendelete alapján.

5. Keretbe foglalt, sötétkék színű gépi bélyegzés, 52×35 mm.

6. Fekete színű, ovális bélyegző, 47×30 mm. A szerb—horvát—szlovén bélyegzővel együtt.

7. Mint az előbbi, de az SHS bélyegző helyett román bélyegzővel együtt.

Szeged város az élelmet részint jugoszláv, részint román megszállás alatti területekről szerezte be. Az ez úton beözönlött, de már az ottani felülbélyegzéssel ellátott bankjegyeket jelölték meg ezekkel a felülbélyegzésekkel.

A szegedi ellenforradalmi kormány a „fehér pénzek"-et 1919. június 11-én felülbélyegeztette 13 szegedi pénzintézettel és 6 szegedi állami szervvel. Mivel ezeket hamisították, június 18-án elrendelték a szárazbélyegzők használatát.

8. Szárazbélyegző, 30 mm ∅.

9. Szárazbélyegző, 40 mm ∅.

10. Szárazbélyegző, 30 mm ∅.

11. Szárazbélyegző, 17 mm ∅.

SZEGEDI KÉZMŰVES BANK

12. Szárazbélyegző, 58×15 mm. Gumibélyegzős változatban is használták.

13. Szárazbélyegző, 24 mm ∅.

14. Fekete színű körbélyegző, 26 mm ∅.

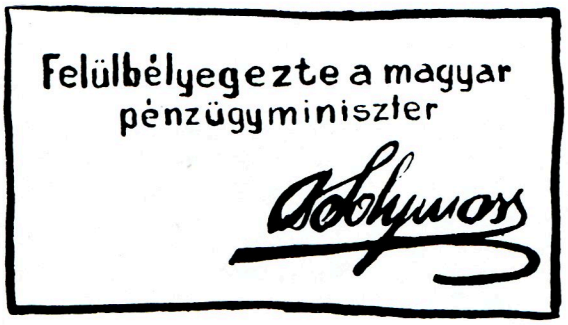

15. Keretbe foglalt fekete, vörös vagy lila színű bélyegző, 60×20 mm.

16. Szárazbélyegző, 65×30 mm.

17. Mint az előbbi, de a „POLGÁRMESTERE" helyett „TANÁCSA" felirattal.

JUGOSZLÁV

Nosztrifikációs

1. Lila színű, ovális gumibélyegző, 36×31 mm.

Magyarország volt társországai: Horvátország, Szlavónia és Dalmácia 1918. október 30-án államszövetségbe tömörültek, és szuverenitásuk első jeleként azonnal megkezdték területükön az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeinek a felülbélyegzését, az államszövetség koronás vagy korona nélküli címerének az egyes járásokra utaló (zágrábi, belovári, eszéki, pozsegai stb.) szövegű bélyegzőjével.

2. Statisztikai bélyegzés

Az egész Jugoszlávia területére kiterjedő első hivatalos felülbélyegzés ez az úgynevezett „statisztikai bélyegzés" volt. Ezt a felülbélyegzést katonai hatóságok (hadosztálytól a zászlóaljig), pénzügyi intézmények, közigazgatási és adóhivatalok, egyházi szervek stb. végezték. A bélyegzéshez nemcsak az erre a célra készült bélyegzőket használták fel, hanem különféle adminisztratív célokra készült bélyegzőket is. Ezek a legváltozatosabb alakú és színű, a felülbélyegzést végző szervek sokféleségének megfelelő szövegűek voltak. Nyelvezete szerint lehetett latin betűs (magyar, német, horvát és szlovén nyelvű), valamint cirill betűs (szerb nyelvű).
A felülbélyegzés igen nehézkesen haladt, mert a szerb katonai parancsnokság az általa megszállt területek bankjait csak bankjegycserére hatalmazta fel. Viszont a megszálláskor bankjegykészletüket a katonai parancsnokságok azonnal lefoglalták, így a felülbélyegzéskor csak igen csekély pénzkészlettel rendelkeztek a pénzintézetek, ami távolról sem volt elegendő a bankjegycseréhez.

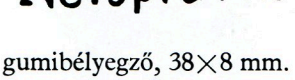

3. Lila színű gumibélyegző, 38×8 mm.

Mivel a „statisztikai bélyegzés" annyira primitív volt, hogy a számtalan hamisítást nem lehetett megkülönböztetni a hivatalos felülbélyegzésektől, a jogtalan vagy hamis „statisztikai bélyegzések" megsemmisítésére ezt az érvénytelenítő bélyegzést használták.

A „statisztikai bélyegzések" sikertelensége miatt 1919. november 13-tól kezdve végrehajtották a második felülbélyegzést a pénzre ráragasztott bélyegekkel. A felülbélyegzés ekkor a névérték 20%-ának levonásával is együtt járt, amiről ugyan kapott elismervényt a felülbélyegeztető, azonban ezt az elismervényt sem fizetési, sem adófizetési eszközül nem használhatta fel. A bélyegek színe a bankjegyek címlete szerint változott: az 1000 koronásra kék-sárga, a 100 koronásra barna, az 50 koronásra zöld, a 20 koronásra lila, a 10 koronásra pedig sárga színű bélyeg került. A háromféle rajzolatú

bélyeg a színváltozatokon kívül a szöveg nyelvezete szerint lehetett latin betűs horvát vagy szlovén és cirill betűs szerb nyelvű.

4. Ráragasztott papírbélyeg, 26×30 mm. Szerb, horvát és szlovén nyelvű.

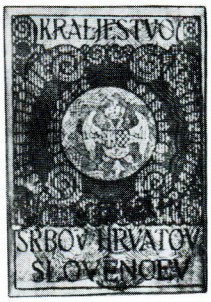

5. Ráragasztott papírbélyeg, 30×41 mm. Szerb, horvát és szlovén nyelvű.

6. Ráragasztott papírbélyeg, 30×41 mm. Szerb, horvát és szlovén nyelvű.

7. Különböző postabélyegek.

8. Az előbbiek **(4—7.)** kiegészítésére még számtalan hivatal vagy pénzintézet saját bélyegzőlenyomatát is használta.

9. Az előbbiek **(4—7.)** felismert hamisításainak megsemmisítésére szolgáló áthúzás.

Ezt a második felülbélyegzést nemsokára követte a koronaértékű bankjegyeknek az átváltása (4 korona = 1 dinár arányban) 1919. február 1. keltezésű dinár értékű bankjegyekre (*Pick:* 14—20. sz.). Ezek a bankjegyek Bécsben készültek, és feltüntették rajtuk mind a dinár-, mind pedig a koronaértéket. Így tehát a felülbélyegzés 20%-os devalvációját is figyelembe véve 5 korona ért 1 dinárt.

Provinciális

PÉCS-BARANYA
KÖZTÁRSASÁG.

10. Lila színű gumibélyegző, 65×16 mm.

A jugoszláv megszállás alatt levő úgynevezett „baranyai háromszög"-et a trianoni békeszerződés visszacsatolta Magyarországhoz. Mivel a „háromszög" lakossága proklamációban követelte egy itt megalakítandó szerb—magyar köztársaság kikiáltását, ezért — propagandacélzattal — a lakosság kezén levő pénzt felül is bélyegezték ezzel a bélyegzővel.

LENGYEL

Nosztrifikációs

Az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeinek Lengyelországban elrendelt felülbélyegzését rövidesen hatálytalanították. Ennek ellenére néhány bankjegyen szerepel a lengyel felülbélyegzés.

1. Lila színű, gumi körbélyegző, 23 mm ∅.

OLASZ

Nosztrifikációs

Amikor Fiume olasz fennhatóság alá került, az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeit felülbélyegezték. Ez azért vált szükségessé, mert az újonnan létesült, rövid életű „Horvát—Szlavon—Dalmát Háromegy-Királyság"-ban felülbélyegzésre nem került bankjegyek zöme Fiumába szivárgott át. Először ezt a Rómában tervezett, a Savoyai-ház címerével ellátott bélyegzővel kívánták végrehajtani.

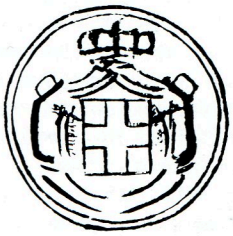

1. Kék színű körbélyegző, 30 mm ∅.

2. Lila vagy fekete színű körbélyegző, 30 mm ∅. A Jugoszlávia területéről történt nagy mennyiségű bankjegyátszivárgás mielőbbi megakadályozására gyorsan előállítható, egyszerűbb bélyegzőhöz folyamodtak a felülbélyegzés végrehajtására. Mivel ez a felülbélyegzés 10%-kal emelte a bankjegy árfolyamát, ezt az egyszerű bélyegzőt könnyen és gyorsan hamisították.

3. Az előbbi megsemmisítésére szolgáló, rombuszokból álló bélyegző, 42×40 mm.

4. Kék színű gépi bélyegzés, 45×60 mm.
A sok hamisítvány kiküszöbölésére ezzel a nehezebben hamisítható, bonyolultabb rajzolatú gépi bélyegzéssel ismételték meg a felülbélyegzést.

OSZTRÁK

Nosztrifikációs

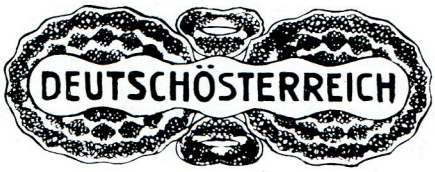

1. Vörös színű, ovális gépi bélyegzés, 56×20 mm.
Első ízben ezzel a bélyegzővel láttak el Ausztria

területén minden forgalomban levő Osztrák—Magyar Bank bankjegyet. Ez a felülbélyegzés néha más nemzetiségű nosztrifikációs felülbélyegzéssel is előfordul.

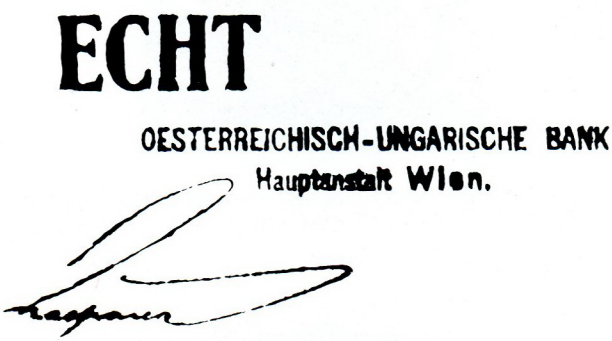

2. Fekete színű gépi bélyegzés, 73×24 mm. Az **1.** számú bélyegzéssel együtt.
Mivel hamisították a felülbélyegzéseket, a nagycímletű bankjegyeket még ezzel a mellékbélyegzéssel is ellátták, mintegy hitelesítve ezzel a valódi felülbélyegzést.

NOTE ECHT
STEMPEL FALSCH

3. Lila színű gumibélyegző, 45×13 mm.
Az **1.** sz. bélyegzővel együtt, annak megsemmisítésére használták a felismert hamisítványok esetében.

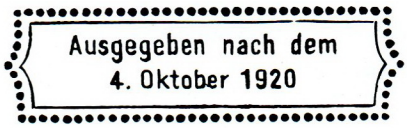

4. Fekete színű gépi bélyegzés, 55×16 mm.
Második felülbélyegzésként ezzel a bélyegzéssel látják el az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeit, ami az **1.** sz. bélyegzés megerősítésére szolgált.

5. Mint a **3.** sz., de „nicht konstatierbar." szöveggel.

ROMÁN

Nosztrifikációs

A békeszerződések előtt is Romániához tartozó területeken 1919. június 16. és július 15. között bélyegezték felül az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeit 10 koronástól a 10 000 koronásig, úgy helyezve el a bélyegzést, hogy az takarja a magyar címert. Erdély területén a felülbélyegzés 1919. június 10. és július 19. között történt meg. Miután az erdélyi román lakosság elhatározta az 1918. december 1-i gyulafehérvári gyűlésen a Romániához való csatlakozást, a román csapatok már másnap átlépték a demarkációs vonalat a balkáni haderők parancsnokának az engedélyével. A II. kiadású 20 koronásokat és a 10 000 koronásokat 1919. július 30-án bélyegezték felül. Erdély pénzintézetei ekkor még nem építették ki kapcsolataikat a román királyságiakkal, ezért bélyegzőik eltértek ezektől. A felülbélyegzés Erdélyben és más magyar területeken a bankjegy magyar nyelvű oldalára, Bukovinában és a többi, korábban Ausztriához tartozó területeken a bankjegy német nyelvű oldalára került. A Marostól délre eső területeken az egymást váltó intervenciós csapatok miatt gyakori a jugoszláv és a román felülbélyegzés együttes szereplése.
A felülbélyegzett bankjegyeket 2 korona = 1 leu arányban cserélték át román bankjegyekre, azonban az érte járó román bankjegyek 60%-át visszatartották azzal az indokolással, hogy nincsen elegendő román bankjegy a becseréléshez.

1. Fekete színű körbélyegző, 35 mm ∅.

Provinciális

A hivatalos intézkedés értelmében a volt Osztrák—Magyar Monarchia területén forgalomba került minden bankjegyet felülbélyegeztek a „fehér pénz"-ek kivételével. Ezeket azzal az indoklással nem bélyegezték felül, hogy az Osztrák—Magyar Bank nem ismerte el őket és Erdélyben nem volt forgalmi erejük. Valójában azonban, mint láthattuk, az Osztrák—Magyar Bank elismerte a „fehér pénz"-eket, a saját kiadásait be is váltotta és Erdélyben számtalan „fehér pénzt" is felülbélyegeztek. A román hatóságok a felülbélyegzést

a megszállt területek gazdasági és kereskedelmi centrumaiban végezték. Északon Máramarosszigettől Marosvásárhelyig mintegy 15 helység bélyegzőjével látták el a „fehér pénz"-ek hátlapját.
A Marostól délre eső területeket (Temesvárt, Lugost és környékét) 1919 augusztusában a francia hadtestparancsnokság a román hadsereg igazgatása alá helyezte. A két helység felülbélyegzése (a román **14.** és **25.**) ekkor került a „fehér pénz"-ek hátlapjára. Tehát a temesvári francia **5.** gépi bélyegző még a francia fennhatóság alatt keletkezett, a gumibélyegzős felülbélyegzés pedig már a román katonai igazgatás terméke.
E provinciális felülbélyegzések között mennyiségben Debrecen vezet számtalan pénzintézete és néhány közintézményének cégjeles felülbélyegzéseivel. A közintézmények azért kaptak a felülbélyegzésre felhatalmazást, mert a pénzintézetek felülbélyegzési munkája annyira megszaporodott, hogy képtelenek voltak elvégezni. A vidéken felülbélyegzett bankjegyeket néha ellátták Debrecen város szárazbélyegzőjével is, így egy-egy bankjegyen néha 2—3 felülbélyegzést is találhatunk.

Békés-Szentandrási
Takarékpénztár részvénytársaság

2. Lila színű bélyegző, 70×15 mm.

DEBRECZENI IPAR-ÉS KERESKELMI BANK

3. Lila színű bélyegző, 65×4 mm.

---

4. Lila színű, ovális bélyegző, 50×28 mm.

Az első magyar Általános biztosító Társaság
debreczeni fügynöksége

5. Lila színű bélyegző, 50×8 mm.

---

6. Lila színű bélyegző, 65×3 mm. (L. 7. sz.)

Magyar Általános hitelbank debreczeni fiókja

1919 szep. 18.

7. Mint a 6., de dátumbélyegzővel együtt.

---

8. Mint a 6., de szárazbélyegző.

---

9. Lila színű körbélyegző, 33 mm ∅.

---

10. Ovális szárazbélyegző, 30×25 mm.

H. SZOBOSZLÓI TAKARÉKPÉNZTÁR

11. Lila színű bélyegző, 50×3 mm.

KABA KÖZSÉG ELŐLJÁRÓSÁGA

12. Fekete színű bélyegző, 90×8 mm.

13. Lila vagy kék színű körbélyegző, 33 mm ∅.

14. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅.

„POPORUL" TAKARÉK ÉS HITELINTÉZET
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG LUGOS

15. Lila színű bélyegző, 70×8 mm.

16. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅.

17. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅.

18. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅.

19. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅.

NYIRBÁTORI TAKARÉKPÉNZTÁR

20. Lila színű bélyegző, 48×5 mm.

21. Lila színű körbélyegző, 33 mm ∅.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK
Nyiregyházi fiókintézet.

22. Lila színű bélyegző, 48×10 mm.

23. Lila színű körbélyegző, 32 mm ∅.

24. Lila színű körbélyegző, 36 mm ∅.

Püspökladányi Hitelszövetkezet
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja

25. Lilásvörös színű bélyegző, 70×10 mm.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK
TEMESVÁRI FIÓKJA

26. Lila színű bélyegző, 70×8 mm.

27. Lila színű körbélyegző, 35 mm ∅.

ERDÉLYI BANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.

28. Lila színű bélyegző, 64×4 mm.

SIEBENBURGISCHE BANK UND SPARCASSA A. G.

29. Lila színű bélyegző, 64×5 mm.

A román katonai megszállás kétféle román szövegű körbélyegzőt is használt felülbélyegzésre, amelyek válogatás nélkül kerültek a „fehér pénz"-ek szöveges oldalára. Mivel az anyaországban rendeletileg kiküszöbölték a „fehér pénz"-ek felülbélyegzéseit, tehát ezek csak a katonailag megszállt területeken keletkezhettek:

30. Lila színű körbélyegző, 30 mm ∅.

---

31. Lila színű körbélyegző, 30 mm ∅.

7.

25 000 KORONA

1923. július 1.

145×98 mm / Lila

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. Ofszetnyomással készült. Az előlapon I. (Szent) László király (1077—1095) arcképe.
Forgalomban volt 1924. május 19-től 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.
c) Mint az *a)*, de 2 PENGŐ felülnyomással.

Kupa—Ambrus: II. 234, 254; **Pick:** 78, 84

8.

10 000 KORONA

1918. november 2.

191×127 mm / Lila

Bankjegy. Tervezte Rudolf Rössler és Rudolf Leffler. (Vö. **11. sz.**). Réznyomó eljárással készült. A 160.001/1918. (XII. 18.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki. Az utódállamok közül nem mindegyik ismerte el saját területén forgalomképes pénznek.
Forgalomban volt 1918. december 19-től 1921. június 5-ig. Forgalmát a 2.546/1921. PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 3, 7.
Francia 2, 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 10.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint együtt a 2 és 4.
Osztrák 1, 2, 3, 4.
Román 1.

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. Ofszet eljárással készült. Az előlapon Hunnia-kép. A 2.234/1921. (V. 5.) PM sz. rendelet alapján került forgalomba. Az infláció következtében szükséges nagy mennyiségű papírpénz-kibocsátással kapcsolatos anyagtakarékosság miatt az 1923. évi kibocsátás lényegesen kisebb alakban (139×83 mm) készült.
Forgalomban volt
a nagyalakú: 1921. május 9-től 1926. július 31-ig,
a kisalakú: 1924. március 18-tól 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus. ORELL FÜSSLI ZÜRICH megjelöléssel.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.
c) Kisalakú, „Magyar Pénzjegynyomda Rt. Budapest" megjelöléssel.
d) Mint a *c)*, de MINTA perforációval.
e) Mint a *c)*, de 40 FILLÉR felülnyomással.
f) Kisalakú, a nyomdahely megjelölése nélkül.
g) Mint az *f)*, de 40 FILLÉR felülnyomással.

Kupa—Ambrus: II. 217, 239, 245, 258, 264; **Pick:** 67, 76, 82

11.

1000 KORONA

1902. január 2.

191×127 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Rudolf Rössler és Rudolf Leffler. (Vö. **8. sz.**) Réznyomó eljárással készült. A 103.279/1902. (XII. 18.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki.
Forgalomban volt 1903. január 2-től 1921. augusztus 31-ig.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 3, 7.
Csehszlovák 5, valamint az 5 és 7 együtt.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, valamint az 1 és 8, a 2 és 8, a 2 és 9 együtt.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt.
Osztrák 1, 2, 3, 4.
Román 1.

Kupa—Ambrus: I. 399, 476, 491—492, 494, 505, 524, 535, 546, 566, 587, 607, 618—619, 632, 643; II. 75, 77, 99, 101, 129, 140; **Pick:** 31, *Austria* 8, 48, 57—58, *Czechoslovakia* 5, *Fiume* 41—43, *Rumania* 19, *Yugoslavia* 5, 10

Forgalomban volt
a nagyalakú: 1921. május 9-től 1926. július 31-ig,
a kisalakú: 1924. június 20-tól 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus, ORELL FÜSSLI ZÜRICH megjelöléssel.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.
c) Kisalakú, „Magyar Pénzjegynyomda Rt. Budapest" megjelöléssel.
d) Mint a *c)*, de MINTA perforációval.
e) Kisalakú, a nyomdahely megjelölése nélkül.

Kupa—Ambrus: II. 215, 237, 243; **Pick:** 65, 74

14.

200 KORONA

1918. október 27.

167×99 mm / Zöld

Bankjegy. Tervezte Ferdinand Schirnböck. Ofszet eljárással készült. A 142.764/1918. (X. 30.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki. Csak az előlapja nyomott, a hátlapja sima fehér vagy hullámosan vonalazott, ezért kapta a „fehér pénz" elnevezést. Az „A 2000" alatti sorozatszámú példányokat 1918. november 7. és 1919. február 8. között a jegybank engedélyével és ellenőrzésével nyomták a Magyar Földrajzi Intézetben a Károlyi-kormány alatt, az Osztrák—Magyar Bank bécsi igazgatóságától kapott klisékkel. Ennek ellenére az Osztrák—Magyar Bank bécsi igazgatósága nemcsak a Tanácsköztársaság ideje alatti kibocsátásokat, hanem az ezt megelőzőeket is hamisítványoknak minősítette. A 3.954/1919. ME sz. rendelet értelmében értékének 1/5-ére devalválták.
Forgalomban volt 1918. október 30-tól 1925. szeptember 30-ig,
a tanácsköztársasági kibocsátás a LXXXV. sz. forradalmi kormányzótanácsi rendelet alapján 1919. május 20-tól 1920. november 11-ig. Ez utóbbi forgalmát a 6.922/1920. (X. 31.) ME sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) A 2000 alatti sorozatszámmal, sima hátlappal. (Károlyi-kormány.)
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.
c) A 2000 feletti sorozatszámmal, sima vagy hullámos hátlappal. (Tanácsköztársaság.)
d) B 2000 alatti sorozatszámmal, hullámos hátlappal. (Bécs 1918.)
e) Mint a *d)*, de MUSTER perforációval.
f) Hat számjegyből álló sorozatszámmal, sima vagy hullámos hátlappal. (Bécs 1919.)
g) Sorozat- és sorszám nélkül, hullámos hátlappal. (Szegedi ellenforradalmi kormány.)

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 4, 5, 6, valamint az 1 és francia 2, az 1 és francia 9, az 1 és román 13 együtt.
Francia 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, valamint a 15 és 16, a 2 és román 9 együtt.
Jugoszláv 2, 10.
Román 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, valamint a 9 és 10 együtt.

Kupa—Ambrus: I. 430—434; II. 61—62, 72—74, 86—88, 96—98, 105—107, 110—111, 113—115, 145—149, 153—157, 161—165, 169—171; **Pick:** 14—16, 28—30, *Austria* 24

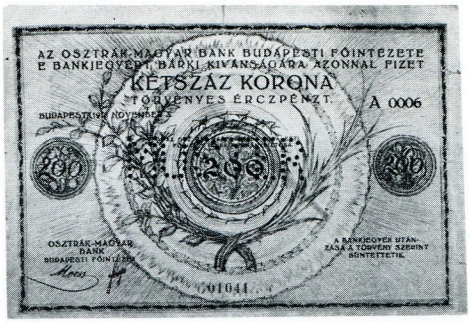

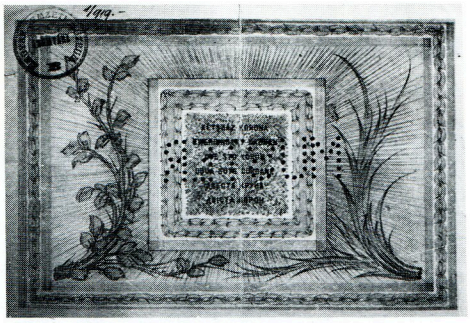

15.

200 KORONA

1918. november 3.

171×120 mm / Barna

Bankjegy. Tervezte Falus Elek. Az Osztrák—Magyar Bank budapesti főintézetének radikális kormánybiztosa, Beck Lajos adatta ki, kizárólag a magyarországi pénzforgalom számára. A bankjegyek felülbélyegzése helyett gondolt e bankjegy forgalomba hozatalára. Budapesten az Athenaeum Nyomdában készült, ofszetnyomással. Ez lett volna a Kossuth-bankók óta az első közhasználatú bankjegy, amelyet Budapesten terveztek és itt is készítettek. Az Osztrák—Magyar Bank utolsó kibocsátása. Az egyetlen általa forgalomba hozott bankjegy, amelynek mindkét oldalán magyar nyelvű szöveg olvasható.
Mivel külső megjelenése alapján „szörnyszülött"-nek minősítették, csupán 1 órahossznyi (!) ideig volt forgalomban 1918. november 16-án. Ezután a forgalomba került példányokat sürgősen bevonták és 20 példány kivételével (0006 sorozat, 01031—01050 szám), amelyeken MUSTER perforáció látható, elégették a legyártott 450 000 darabot. A jegybank bécsi vezetősége pedig Beck Lajos ellen pénzhamisítás címén büntető eljárást helyezett kilátásba.

Kupa—Ambrus: II. 172; **Pick:** 17

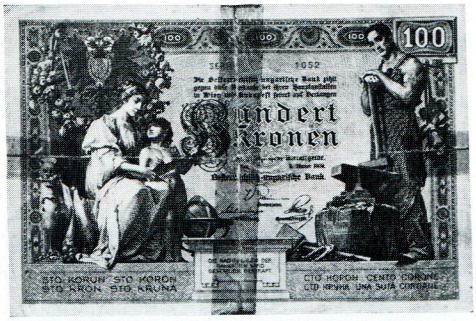

16.

100 KORONA

1902. január 2.!!

160×106 mm / Zöld

Bankjegy. Tervezte Hegedüs László. Réznyomó eljárással készült. Az elő- és hátlapon a kereskedelem, a mezőgazdaság, a tudomány és az ipar allegorikus alakjai láthatók. A 77.844/1902. (X. 7.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki.
Forgalomban volt 1902. október 20-tól 1912. augusztus 31-ig. Forgalmát a 73.738/1912. (VIII. 11.) PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Kupa—Ambrus: I. 398; **Pick:** *Austria* 7

17.

100 KORONA

1910. január 2.!

165×109 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Koloman Moser. Réznyomó eljárással készült. A 73.738/1910. (VIII. 11.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki.
Forgalomban volt 1910. augusztus 22-től 1915. május 31-ig. Forgalmát az 57.410/1913. (V. 29.) PM sz. rendelet szüntette meg. Felülbélyegzései nem hivatalosak.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 7.
Csehszlovák 4.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt.
Román 1.

Kupa—Ambrus: I. 402, 503, 522, 533, 544, 564, 585, 605, 616, 641; II. 70, 127, 138;
Pick: 26, *Austria* 11, *Fiume* 36—37, *Rumania* 17

18.

100 KORONA

1912. január 2.

163×107 mm / Kékeszöld

Bankjegy. Tervezte Josef Pfeiffer. Réznyomó eljárással készült. A 143.647/1912. (XII. 11.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki.
Forgalomban volt 1912. december 13-tól 1922. szeptember 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 7, valamint az 1 és román 1 együtt.
Csehszlovák 4, 7, 8, 9, valamint a 4, 6, 7 együtt.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, valamint a 2 és 8 együtt.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt.
Osztrák 1, 2, 3.
Román 1.

Kupa—Ambrus: I. 403, 474, 504, 523, 534, 545, 563, 571, 586, 606, 617, 631, 642; II. 71, 85, 95, 128, 139; **Pick:** 27, *Austria* 12, 47, 55, *Czechoslovakia* 4, *Fiume* 38—40, *Rumania* 18, *Yugoslavia* 4, 9

19.

100 KORONA

1919. július 15. *a*
1919. augusztus 15. *b*

168×120 mm / Szürkéskék

Próbanyomat. Tervezte Helbing Ferenc. Két változatban ismert: postatakarékpénztári jegyként és a Magyar Nemzeti Bank bankjegyeként. Mindkét változatnak 2—2 példánya ismert.
Forgalomba nem került.

Változatok:

a) Postatakarékpénztári jegy.
b) Bankjegy.

Kupa—Ambrus: II. 191, 199; **Pick:** 39, 52

20.

100 KORONA

1920. január 1. *a*, *b*, *c*
1923. július 1. *d*, *e*, *f*

155×100 mm / Barna

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. Magasnyomással készült. Az előlapon I. (Hunyadi) Mátyás király (1458—1490) arcképe. A 2.234/1921. (V. 5.) PM sz. rendelet alapján került forgalomba. Az infláció miatt szükséges nagy mennyiségű papírpénz-kibocsátással kapcsolatos anyagtakarékosság következtében az 1923. évi kiadás lényegesen kisebb alakban (119×72 mm) készült.

Forgalomban volt
a nagyalakú: 1921. május 9-től 1926. július 31-ig,
a kisalakú: 1924. március 18-tól 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus. ORELL FÜSSLI ZÜRICH megjelöléssel.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.
c) Próbanyomat. Mint a *b)*, de kisalakú.
d) Kisalakú. „Magyar Pénzjegynyomda Rt. Budapest" megjelöléssel.
e) Mint a *d)*, de MINTA perforációval.
f) Kisalakú. A nyomdahely megjelölése nélkül.

Kupa—Ambrus: II. 213—214, 236, 242; **Pick:** 63—64, 73

21.

50 KORONA

1902. január 2.

150×100 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Rudolf Rössler. Réznyomó eljárással készült.
Forgalomban volt 1902. május 26-tól 1916. december 31-ig. Forgalmát a 150.499/1916. PM sz. rendelet szüntette meg. Felülbélyegzései nem hivatalosak.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 7.
Csehszlovák 3, valamint a 3, 6, 8 együtt.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt.
Román 1.

Kupa—Ambrus: I. 397, 501, 520, 531, 542, 562, 583, 603, 614, 639; II. 68, 125, 136; **Pick:** 24, *Austria* 6, *Fiume* 31—32, *Rumania* 15

22.

50 KORONA

1914. január 2.

162×100 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Josef Pfeiffer. Réznyomó eljárással készült. A 150.499/1916. (XII. 8.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki, vízjeles papíron.
Forgalomban volt 1916. december 18-tól 1924. január 31-ig.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 7.
Csehszlovák 3.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, valamint a 2 és 8, a 2 és a cseh 7, a 2 és az osztrák 1 együtt.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt.
Osztrák 1, 2, 3, 4.
Román 1.

Kupa—Ambrus: I. 406, 473, 489, 502, 521, 532, 543, 563, 584, 604, 615, 630, 640; II. 69, 84, 94, 126, 137; **Pick:** 25, *Austria* 15, 46, 54, *Czechoslovakia* 3, *Fiume* 33—35, *Rumania* 16, *Yugoslavia* 3, 8

23.

50 KORONA

1920. január 1.

150×95 mm / Sárgásbarna

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. Ofszet eljárással készült. Az előlapon II. Rákóczi Ferenc fejedelem (1704—1711) arcképe látható. A 3.500/1921. (VII. 10.) PM sz. rendelet értelmében került forgalomba.
Forgalomban volt 1921. július 11-től 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.

Kupa—Ambrus: II. 212; **Pick:** 62

24.

25 KORONA

1918. október 27.

135×80 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Ferdinand Schirnböck. Ofszet eljárással készült. A LXXXV. sz. forradalmi kormányzótanácsi rendelet alapján bocsátották ki. Csak az előlapja nyomott, a hátlapja sima fehér vagy hullámosan vonalazott. Innen kapta a „fehér pénz" elnevezést. Bár a Károlyi-kormány kérésére Beck Lajos kormánybiztos ezeknek a kliséit is elhozta Bécsből a 200 koronásokéval együtt, kinyomtatásukra azonban Budapesten csak a Tanácsköztársaság ideje alatt került sor. Az Osztrák—Magyar Bank bécsi igazgatósága a Tanácsköztársaság ideje alatt Budapesten készült példányokat hamisítványoknak minősítette. A 3.954/1919. ME sz. rendelet értelmében értékének 1/5-ére devalválták.
Forgalomban volt 1919. április 25-től 1920. november 11-ig. Forgalmát a 6.922/1920. (X. 31.) ME sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) 3000 alatti sorozatszámmal, hullámos hátlappal. (Bécs).
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.
c) 3000 feletti sorozatszámmal, 3 mm, 3,5 mm és 4 mm nagyságú sorszámjegyekkel, hullámos vagy sima hátlappal. (Tanácsköztársaság).
d) Sorozat- és sorszám nélkül, sima hátlappal.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 4, 5.
Francia 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, valamint a 15 és 8, a 15 és 9, a 15 és 10, a 15 és 13, a 15 és 16 együtt.
Jugoszláv 2, 10.
Román 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, valamint az 5 és 11, a 9 és 21, a 13 és 24 együtt.

Kupa—Ambrus: I. 427—429, 645—646; II. 59—60, 67, 83, 93, 103—104, 108—109, 112, 142—144, 150—152, 158—160, 168; **Pick:** 12—13, 22—23, *Austria* 23

25.

25 KORONA

1919. május 2.

154×107 mm / Barna

Próbanyomat. Egyetlen példánya ismert, mindkét oldalán azonos nyomással.

Kupa—Ambrus: II. 182; **Pick:** 48

26.

20 KORONA

1900. március 31.!

131×87 mm / Vörös

Bankjegy. Tervezte Rudolf Rössler. Réznyomó eljárással készült. A 2.569/1900. (IX. 8.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki.
Forgalomban volt 1900. szeptember 20-tól 1910. június 30-ig. Forgalmát a 63.657/1908. PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok: a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Kupa—Ambrus: I. 396; **Pick:** *Austria* 5

27.

20 KORONA

1907. január 2.!

150×89 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Josef Pfeiffer. Réznyomó eljárással készült. A 63.657/1908. (VI. 11.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki.
Forgalomban volt 1908. június 22-től 1915. december 31-ig. Forgalmát a 115.039/1913. (IX. 25.) PM sz. rendelet szüntette meg. Felülbélyegzései nem hivatalosak.

Változatok: a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések :

Magyar 1, 7.
Csehszlovák 2.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint 2 és 4 együtt.
Román 1.

Kupa–Ambrus: I. 401, 498, 517, 528, 539, 559, 580, 600, 611, 636; II. 122, 133;
Pick: *Austria* 10, *Fiume* 23—24, *Rumania* 12

28.

20 KORONA

1913. január 2.

150×89 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Ferdinand Schirnböck. Réznyomó eljárással készült. A 115.039/1913. (IX. 20.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki, vízjeles papíron.
Forgalomban volt 1913. szeptember 29-től (a II. kiadás 1918. október 28-tól) 1924. január 31-ig.

Változatok :

a) A kiadás megjelölése nélkül. (I. kiadás.)
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.
c) „II. kiadás" megjelöléssel.
d) Mint a *c)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 7, valamint az 1 és a román 1 együtt.
Csehszlovák 2. (A II. kiadáson nem hivatalos.)
Francia 3, 5, 6, 7, valamint a 4 és a jugoszláv 2 együtt.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, valamint a 2 és 4, a 2 és 8 együtt.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt. (A II. kiadáson nem hivatalos.)
Osztrák 1, 2, 3, 4.
Román 1.

Kupa—Ambrus: I. 404—405, 471—472, 487—488, 499—500, 518—519, 529—530, 540—541, 560—561, 570, 581—582, 601—602, 612—613, 628—629, 637—638; II. 65—66, 81—82, 91—92, 123—124, 134—135, 167; **Pick:** 20—21, *Austria* 13—14, 44—45, 52—53, *Czechoslovakia* 2, *Fiume* 25—30, *Rumania* 13—14, *Yugoslavia* 2, 7

29.

20 KORONA

1919. július 15. *a*, *b*
1919. augusztus 9. *c*, *d*

145×90 mm / Kék

Postatakarékpénztári jegy. Tervezte Helbing Ferenc. Magasnyomással készült. A Forradalmi Kormányzótanács XCII. sz. rendelete alapján (az augusztus 9. keltezésűt a 8.484/1919. PM sz. rendelet alapján) bocsátották ki. Az 1919. június 2. keltezésű (csak rajzban ismert) 2 koronás címletű bankjegytervezet alapján készült, kék alapnyomással, a közepén sárga ellipszissel.
Forgalomban volt 1919. július 23-tól (az augusztus 9. keltezésű 1919. szeptember 14-től) 1923. január 8-ig. Forgalmát a 4.812/1922. PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) Főtípus, kétféle sorozat- és sorszámmal.
b) Mint az *a)*, de ellipszis nélkül.
c) Barna alapnyomással és zöld ellipszissel, a sorozatszám előtt R betűvel.
d) Mint a *c)*, de ellipszis nélkül.

Felülbélyegzések:

Jugoszláv 2.
Román 1.

Kupa—Ambrus: II. 189—190, 197—198; **Pick:** 38, 42

30.

20 KORONA

1920. január 1.

143×84 mm / Zöldesbarna

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. Az előlapon a budavári Mátyás-templom, a Halászbástya és a Hunyadi János-szobor látható. A Franklin Nyomdában készült, magasnyomással. A 3.500/1921. (VIII. 10.) PM sz. rendelet alapján került forgalomba. Forgalomban volt 1921. július 11-től 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus 3,5 mm-es, illetve 4 mm-es sorozat- és sorszámokkal.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.
c) Mint az *a)*, de a sorszám számjegyei között ponttal.
d) Mint a *c)*, de MINTA perforációval.

Kupa—Ambrus: II. 210—211; **Pick:** 61

31.

10 KORONA

1900. március 31.!!

121×80 mm / Lila

Bankjegy. Tervezte Rudolf Rössler. Az 58.136/1901. PM sz. rendelet alapján bocsátották ki.
Forgalomban volt 1901. szeptember 2-től 1907. február 28-ig. Forgalmát a 13.529/1905. (II. 15.) PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Kupa—Ambrus: I. 395; **Pick:** *Austria* 4

32.

10 KORONA

1904. január 2.

134×79 mm / Lila

Bankjegy. Tervezte Josef Pfeiffer. Réznyomó eljárással készült. Az elő- és hátlapon Rohan hercegnő arcképe látható. A 13.529/1905. (II. 15.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki. Forgalomban volt 1905. február 25-től 1918. december 31-ig. Forgalmát a 13.284/1916. (VII. 13.) PM sz. rendelet szüntette meg. Felülbélyegzései nem hivatalosak.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Magyar 1, 2, 7.
Csehszlovák 1.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt.
Román 1, valamint az 1 és a jugoszláv 2 együtt.

Kupa—Ambrus: I. 400, 496, 515, 526, 537, 557, 578, 598, 609, 626, 634; II. 63, 79, 89, 120, 131; **Pick:** 18, *Austria* 9, *Fiume* 17—19, *Rumania* 10

33.

10 KORONA

1915. január 2.

150×79 mm / Zöldeskék

Bankjegy. Tervezte Josef Pfeiffer. A 13.284/1916. (VII. 13.) PM sz. rendelet alapján bocsátották ki, vízjeles papíron, réznyomó eljárással.
Forgalomban volt 1916. július 24-től 1924. január 31-ig.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések :

Magyar 1, 2, 7, valamint az 1 és az osztrák 1, a 7 és a jugoszláv 7 együtt.
Csehszlovák 1, 9, valamint a 2 és 7 együtt.
Francia 6, 7.
Jugoszláv 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4, valamint a 2 és 4 együtt.
Osztrák 1, 2, 3, 4.
Román 1, valamint az 1 és a jugoszláv 2 együtt.

Kupa—Ambrus: I. 418, 470, 486, 497, 516, 527, 538, 558, 569, 579, 599, 610, 627, 635; II. 64, 80, 90, 121, 132; **Pick:** 19, *Austria* 19, 43, 51, *Czechoslovakia* 1, *Fiume* 20—22, *Rumania* 11, *Yugoslavia* 1, 6

34.

10 KORONA

1919. május 15. *a*
1919. július 15. *b*
1919. augusztus 9. *c*

140×88 mm / Zöldeskék

Postatakarékpénztári jegy. Tervezte Helbing Ferenc. Magasnyomással készült. A Forradalmi Kormányzótanács XCII. sz. rendelete alapján bocsátották ki. Különböző szín- és alapnyomás-változatokban ismert.
Forgalomban volt 1919. július 23-tól (az augusztus 9. keltezésű 1919. szeptember 14-től) 1923. január 28-ig. Forgalmát a 4.812/1922. PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok :

a) Próbanyomat. Frígiai sapkás fejjel.
b) Mint az *a)*, de más keltezéssel.
c) Pártás fejjel, háromféle (3, 3,5, 4 mm-es) sorozat- és sorszámmal.

Felülbélyegzés : Francia 14.

Kupa—Ambrus: II. 185, 188, 194—196; **Pick:** 36—37, 41

35.

10 KORONA

1920. január 1.

135×79 mm / Barnaskék

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. Az előlapon a Lánchíd és a királyi vár látható. A bécsi Állami Nyomdában készült magasnyomással. Különböző színváltozatokban ismert. A 3.500/1921. (VII. 10.) PM sz. rendelet alapján került forgalomba. Forgalomban volt 1921. július 11-től 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Főtípus.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.

Kupa—Ambrus: II. 209; **Pick:** 60

36.

5 KORONA

1914. augusztus 5.

120×80 mm / Kék

Próbanyomat. Tervezte Dr. Rudolf Junk. A háború kitörésekor az ezüstpénzek helyett akarták forgalomba hozni, hogy megakadályozzák a nemesfém pénzek tezaurálódását és a jegybanktól való elvonódását. Csupán két példánya ismert. Ennek rajzával készült el később a **42. sz.** 2 koronás bankjegy.

Kupa—Ambrus: I. 411; **Pick:** *Austria* 18

37.

5 KORONA

1918. október 1.

122×78 mm / Piros

Próbanyomat. Csak 2 példány ismert. A német nyelvű oldalán már az új osztrák címer szerepel. Az emelkedő árakra való tekintettel Hegedüs Lóránt, a későbbi pénzügyminiszter már 1918 elején indítványozta a 10 000 koronás címletű bankjegyek forgalomba hozatalát. Az Osztrák—Magyar Bank vezértitkára, Schmid Frigyes, e helyett ezeknek az 5 koronás bankjegyeknek a kibocsátását rendelte el. Forgalomba hozatalukra azonban mégsem kerülhetett sor, mivel a Monarchia már felbomlóban volt, az infláció is egyre erősödött, tehát indokolatlan lett volna ilyen kis címletű bankjegy kibocsátása. E helyett az 5 koronás helyett végül is a **8. sz.** 10 000 koronás bankjegy került forgalomba.

Az 1919. dubna (április) 15. keltezésű, első önálló csehszlovák 5 koronás államjegy (Pick: *Czechoslovakia* 7.) ezen 5 koronás próbanyomat magyar nyelvű oldalának a rajzával készült.

Kupa—Ambrus: I. 426; **Pick:** *Austria* 22

38.

5 KORONA

1919. május 1. *a*
1919. május 15. *b*, *c*

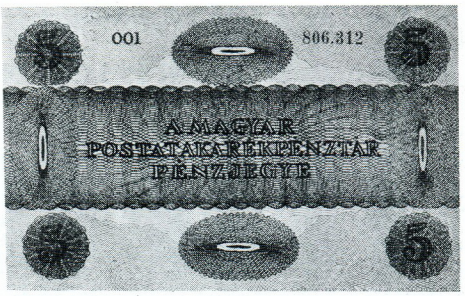

132×80 mm / Zöldeskék

Postatakarékpénztári jegy. Tervezte Gara Arnold. Magasnyomással készült, a csak rajzban ismert 1919. március 15. keltezésű 50 koronás címletű bankjegytervezet alapján. A Forradalmi Kormányzótanács XCII. sz. rendelete alapján bocsátották ki. Világosabb színárnyalatban is ismert. Vastagabb, kartonszerű papíron is készült. A próbanyomatokból csak 2 példány ismert. A II. kiadás szövegváltozata az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeinek bevonásával kapcsolatos.
Forgalomban volt 1919. június 6-tól (a II. kiadás július 12-től) 1923. január 28-ig. Forgalmát a 4.812/1922. PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok: *a)* Próbanyomat.
b) „...az Osztrák—Magyar Bank bankjegyeire" szöveggel. (I. kiadás.)
c) Mint a *b)*, de „...más törvényes pénznemre" szöveggel. (II. kiadás.)

Felülbélyegzés: Francia 14.

Kupa—Ambrus: II. 181, 183—184; **Pick:** 33—35

39.

5 KORONA

1919. augusztus 9.

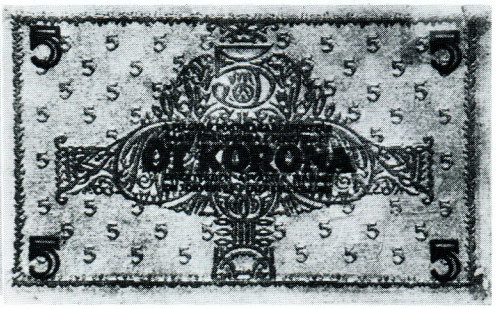

134×80 mm / Zöld

Postatakarékpénztári jegy próbanyomata. Egyetlen teljesen kész példány ismert. Fázislenyomatai 35 különböző színváltozatban ismeretesek.

Kupa—Ambrus: II. 193; **Pick:** 40

40.

5 KORONA

1920. január 1.

128×78 mm / Barna

Próbanyomat. Tervezte Helbing Ferenc. Az Állami Nyomdában készült Budapesten. Csak az előlap ismert.

Kupa—Ambrus: II. 208; **Pick:** 59

41.

2 KORONA

1914. augusztus 5.

113×68 mm / Kék

Bankjegy. Tervezte Josef Pfeiffer. Ofszet eljárással készült. A 102.722/1914. (VIII. 14.) PM sz. rendelet alapján került forgalomba. A háború kitörésekor a hadvezetőség követelésére készült, igen nagy sietséggel, a **44. sz.** 1 koronás címletű bankjegytervezet helyett, az ezüstpénzek tezaurálódásának megakadályozására. A nagy sietségben a magyar szövegbe értelemzavaró hiba csúszott („E bankjegyekért" kimaradt a szövegből), ezért bevonták és helyette a **42. sz.** 2 koronás bankjegyet bocsátották ki.
Forgalomban volt 1914. augusztus 16-tól 1917. július 31-ig.

Változatok:

a) Főtípus, A, B és C sorozatjelzéssel. Ez utóbbi vékony, közepes és vastag C betűvel.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.

Felülbélyegzések:

Cseh 1.
Francia 6.
Jugoszláv 1, 2, 10.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3.

Kupa—Ambrus: I. 408—410, 509—511, 551—553, 568, 573—575, 621—623; II. 118;
Pick: *Austria* 17, *Fiume* 7—9

42.

2 KORONA

1917. március 1.

123×83 mm / Piros

Bankjegy. Tervezte Dr. Rudolf Junk. A **36. sz.** 5 koronás címletű bankjegytervezet alapján készült, ofszet eljárással. A Tanácsköztársaság ideje alatt kibocsátott utánnyomatokat Budapesten készítették a Herbst Samu, a Herbst és Wottitz, a Sokszorosító Ipar Rt. és a Wolfner Mór műintézetek cinkográfiai részlegeiben gyártott klisékkel. Az értelemzavaróan hibás felirattal készült **41. sz.** 2 koronás bankjegy helyett bocsátották ki. A Tanácsköztársaság ideje alatt forgalomba hozott utánnyomatokat (*e* változat) szándékosan sajtóhibákkal látta el a nyomda („GENENALSEKRETAR" és „TÖRVÉKY"). Ezeket később hamisítványoknak minősítették.
Forgalomban volt 1917. július 9-től 1922. január 31-ig. A tanácsköztársasági kibocsátások 1919. május 25-től 1922. december 31-ig. Forgalmát a 311/1922. (II. 12.) PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) Főtípus. Sorozat- és sorszám nélkül.
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.
c) 2000 alatti sorozatszámmal. (Az Osztrák—Magyar Bank rendes kibocsátása.)
d) Mint a *c)*, de a sorozatszám előtt A betűvel. Kétféle típusú sorozat- és sorszámmal. (Bécs.)
e) 7000 feletti sorozatszámmal. (Tanácsköztársaság.)

Felülbélyegzések:

Magyar 8.
Francia 1, 4, 6.
Jugoszláv 1, 2, 3, 10.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4.
Osztrák 1, 2, 3, 4, valamint az 1 és a jugoszláv 2, az 1 és a jugoszláv 2, 3 együtt.

Kupa—Ambrus: I. 422—425, 469, 485, 512—514, 554—556, 576—577, 624—625; II. 119; **Pick:** 11, *Austria* 21, 42, 50, *Fiume* 10—16

43.

2 KORONA

1920. január 1.

131×76 mm / Barnásvörös

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. A 3.500/1921. (VII. 10.) PM sz. rendelet alapján került forgalomba. A Globus Nyomdában készült, magasnyomással.
Forgalomban volt 1921. július 11-től 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) 2aa sorozatjelzéssel. (Budapest)
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.
c) 2ab sorozatjelzéssel. (Bécs)
d) Mint a *c)*, de MUSTER perforációval.
e) Mint a *c)*, de a sorozatszám előtt vékony vagy vastag csillaggal.
f) Mint az *e)*, de MINTA perforációval.

Kupa—Ambrus: II. 206—207; **Pick:** 58

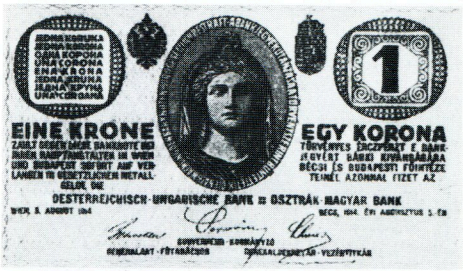

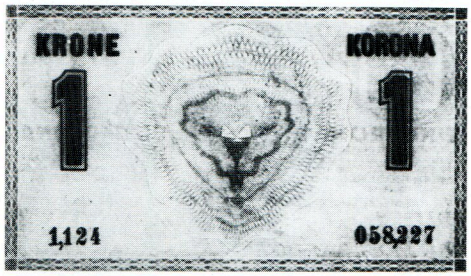

44.

1 KORONA

1914. augusztus 5.

113×68 mm / Zöldesbarna

Próbanyomat. Tervezte Josef Pfeiffer. Csupán 2 példánya ismeretes. A háború kitörése pénzügyi körökben kapkodáshoz vezetett, aminek bizonyítéka és példája ez a sikerületlen kiállítású bankjegytervezet is. Végeredményként ugyanezzel a keltezéssel 2 koronás címletű bankjegyként (l. **41. sz.**) került forgalomba.

Kupa—Ambrus: I. 407; **Pick:** *Austria* 16

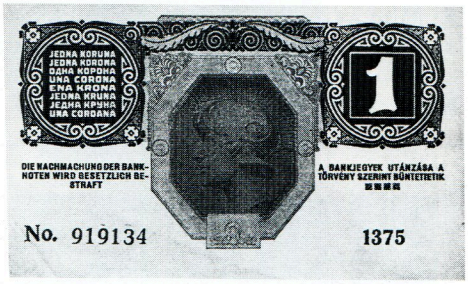

45.

1 KORONA

1916. december 1.

112×67 mm / Piros

Bankjegy. Tervezte Alois Hans Schramm. Ofszet eljárással készült. A 150.498/1916. (XII. 8.) PM sz. rendelet alapján hozták forgalomba. A Tanácsköztársaság ideje alatt kibocsátott utánnyomatokat Budapesten készítették a Herbst Samu, a Herbst és Wottitz, a Sokszorosító Ipar Rt. és a Wolfner Mór Műintézet cinkográfiai részlegében gyártott klisékkel. Ezeket a Tanácsköztársaság bukása után hamisítványnak minősítették.
Forgalomban volt 1916. december 21-től 1924. január 31-ig. (A Tanácsköztársaság alatti kibocsátások 1919. április 30-tól 1922. március 14-ig.) Forgalmát az 1.044/1922. (III. 12.) PM sz. rendelet szüntette meg.

Változatok:

a) 2000 alatti sorozatszámmal. (Az Osztrák—Magyar Bank rendes kibocsátása.)
b) Mint az *a)*, de MUSTER perforációval.
c) 7000 feletti sorozatszámmal. (Tanácsköztársaság.)
d) Mint a *c)*, de a sorozatszám csillaggal.

Felülbélyegzések:

Francia 6.
Jugoszláv 1, 2, 3, 10.
Lengyel 1.
Olasz 1, 2, 3, 4.
Osztrák 1, 3, 4.

Kupa—Ambrus: I. 419—421, 468, 484, 506—508, 548—550, 572, 620; II. 117; **Pick:** 10, *Austria* 20, 41, 49, *Fiume* 1—6

46.

1 KORONA

1920. január 1.

129×65 mm / Kék

Államjegy. Tervezte Helbing Ferenc. A 3.500/1921. (VII. 10.) PM sz. rendelet alapján került forgalomba. A Horánszky-nyomdában készült, magasnyomással.
Forgalomban volt 1921. július 11-től 1927. június 30-ig.

Változatok:

a) Piros színű sorozat- és sorszámokkal.
b) Mint az *a)*, de MINTA perforációval.
c) Mint az *a)*, de rozsdavörös színű sorozat- és sorszámokkal.

Kupa—Ambrus: II. 205; **Pick:** 57

47.

50 FILLÉR

1920. október 2.

87×56 mm / Zöldeskék

A korona pénzrendszer • Felülbélyegzések
A pengő pénzrendszer • A forint pénzrendszer
Glosszárium • A magyar pénzügyminiszterek
Emlékpénzsorok • Visszakereső táblázatok

A tartalomból